

**Rheoliadau Safonau'r
Gymraeg – Adroddiad
Blynyddol 2022-23**

Cynnwys

Rhagymadrodd.....	1
Ein safonau	2
Cydymffurfiaeth	4
Safonau Cyflenwi Gwasanaethau.....	4
Safonau Gweithredol.....	10
Safonau Llunio Polisiâu	16
Safonau Cadw Cofnodion.....	16
Casgliad a'r camau nesaf.....	17
Atodiad A – Archwiliad o sgiliau a dewisiadau iaith Gymraeg.....	18

Rhagymadrodd

Sefydlwyd yr Uned Ddata Llywodraeth Leol Cymru (Data **Cymru**) yn 2001 fel cwmni sector cyhoeddus, di-elw i roi cyngor, arweiniad a chefnogaeth i lywodraeth leol yng Nghymru mewn perthynas â materion data ac ystadegau.

Rydym yn gwmni llywodraeth leol Cymru sydd â Bwrdd Cyfarwyddwyr a etholir gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Caiff rheolaeth weithredol feunyddiol ei darparu gan y Prif Swyddog Gweithredu a'r Uwch Dîm Rheoli.

Er bod gennym Gynllun Iaith Gymraeg ar waith ar sail wirfoddol ers 2008, sefydlodd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 fframwaith cyfreithiol i osod dyletswyddau ar rai cyrff penodol i gydymffurfio â safonau mewn perthynas â'r Gymraeg drwy is-ddeddfwriaeth (Rheoliadau Safonau'r Gymraeg).

Yn ystod 2012-13 ymgynghorodd Comisiynydd y Gymraeg ynghylch set o Safonau drafft. Gwnaethom ymateb yn ffurfiol i'r ymgynghoriad cyhoeddus ar y Safonau ym mis Awst 2012 ac ym mis Chwefror 2015 cyflwynom ein hymateb i ymchwiliad Safonau'r Comisiynydd.

Yn dilyn yr ymchwiliad hwn rhoddodd y Comisiynydd Hysbysiad Cydymffurfio i ni. Pennodd hyn y safonau mae angen i ni gydymffurfio â hwy. Rhoddwyd yr Hysbysiad i ni ar 25 Gorffennaf 2016, gan osod ein terfyn amser cyntaf ar gyfer cydymffurfio ar 25 Ionawr 2017 a'n hail terfyn amser ar 25 Gorffennaf 2017.

Mae'r holl staff yn ymwybodol bod rhaid iddynt ystyried y Gymraeg ym mhopeth maent yn ei wneud ac mae'n staff yn ymgynghori â'n Tîm Gwasanaethau Iaith am gymorth ar hyn.

Ein safonau

Ers Gorffennaf 2017, roedd angen i ni fodloni 115 safon, ac 20 safon atodol, cyfanswn o 135 o safonau. Mae gan Fesur y Gymraeg bum maes safonau, sef: Cyflenwi gwasanaethau; Gweithredol; Llundio polisi; Cadw cofnodion a Hybu. Nid oes gennym unrhyw safonau i gydymffurfio â hwy o dan 'Hyrwyddo'. Dengys **Tabl 1** nifer y safonau mae'n rhaid i ni gydymffurfio â hwy (ers 25 Gorffennaf 2017), yn ôl meysydd eu categoreiddio. Dengys **Tabl 2** nifer y safonau atodol, wedi eu dadansoddi yn ôl maes.

Tabl 1 – Nifer y safonau yn ôl maes

Maes safonau	Nifer o safonau
Cyflenwi Gwasanaethau	58
Gweithredu	52
Llundio Polisi	15
Cadw Cofnodion	10
Hybu	0

Tabl 2 –Nifer y safonau atodol yn ôl maes

Maes safonau	Nifer o safonau
Atodol - Cyflenwi Gwasanaethau	6
Atodol - Gweithredu	6
Atodol - Llundio Polisi	2
Atodol - Cadw Cofnodion	6
Atodol - Hybu	0

Perchnogaeth gorfforaethol sydd gan ein safonau. Y Prif Swyddog Gweithredu (yn ei rôl fel Pennaeth Gwasanaethau Iaith), gyda chefnogaeth y Rheolwr Corfforaethol, sy'n gyfrifol am sicrhau ein bod yn dilyn y polisïau a'r gweithdrefnau sydd gennym ar waith er mwyn i ni barhau i gydymffurfio â'r safonau. Serch hynny, mae pob aelod o staff yn gyfrifol am wneud yn siŵr eu bod yn cydymffurfio â'n safonau, yn ogystal â'n herio ni fel sefydliad i wneud yn siŵr ein bod yn gwneud popeth a allwn i gefnogi ac annog defnydd y Gymraeg.

Mae'r safonau ar gael i staff ar ein gwefan lle rhoddir cyhoedduswydd clir iddynt. Mae ein Bwrdd yn cymryd diddordeb brwd mewn sut rydym yn cydymffurfio ac yn derbyn yr wybodaeth ddiweddaraf am ein cydymffurfiaeth. Pe bawn yn derbyn unrhyw gwynion, byddai gwybodaeth lawn yn cael ei rhoi iddynt hwy. Mae ein hadroddiad blynyddol am ein cydymffurfiaeth hefyd yn cael ei gyflwyno i'n Bwrdd cyn cael ei gyhoeddi.

Cynhaliwn sesiynau rheolaidd gyda'n staff pan gânt y cyfle i drafod unrhyw anghenion sydd ganddynt yn nhermau defnyddio neu ddysgu Cymraeg. Hefyd mae ein Rheolwr Corfforaethol yn monitro sut rydym yn cydymffurfio drwy wirio ein presenoldeb allanol.

Mae'r Uwch Reolwyr yn derbyn gwybodaeth reolaidd / adborth mewn perthynas â'n Safonau oddi wrth ein Rheolwr Corfforaethol.

Rhoi cyhoeddusrwydd i'r safonau a'n cydymffurfiaeth

Mae dogfen sy'n rhestru'r holl safonau mae gennym ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, sut rydym yn cydymffurfio â hwy, a sut byddwn yn monitro'n cydymffurfiaeth ar gael ar ein [gwefan](#). Mae gennym dudalen benodol ar ein gwefan sy'n cadw gwybodaeth mewn perthynas â'n cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg.

Ceisiadau am wybodaeth oddi wrth y Comisiynydd

Rydym o dan ddyletswydd i ddarparu gwybodaeth mewn perthynas â sut rydym yn cydymffurfio â'r safonau pe bai Comisiynydd y Gymraeg neu Swyddfa'r Comisiynydd yn gofyn amdano. Cynhaliwyd ein hasesiad diwethaf yn 2021, lle na chodwyd unrhyw bryderon na materion ynghylch ein cydymffurfiaeth. Disgwylir ein hasesiad nesaf gyda Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg yn 2023-24.

Cwynion

Yn ystod 2022-23, ni chawsom unrhyw gwynion mewn perthynas â'n cydymffurfiaeth â'n Safonau'r Iaith Gymraeg. Dengys **Tabl 3** na chawsom unrhyw gwynion mewn unrhyw faes.

Tabl 3 – Nifer y cwynion mewn perthynas â chydymffurfiaeth Data Cymru â Safonau'r Gymraeg

Maes safonau	Nifer o gwynion
Cyflenwi Gwasanaethau	0
Gweithredu	0
Llunio Polisi	0
Cadw Cofnodion	0

Mae ein Polisi Cwynion ar gael ar ein [gwefan](#) ac mae copïau ar gael ar gais. Nid ydym wedi cael yr un cais am gopïau o'n Polisi Cwynion.

Cydymffurfiaeth

Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

Mae'r safonau Cyflenwi Gwasanaethau yn ymwneud â sut rydym yn rhyngweithio â'n cwsmeriaid a'n rhanddeiliaid.

Rydym yn rhyngweithio ac yn cyfathrebu â'n partneriaid, rhanddeiliaid a chwsmeriaid yn unol â'r safonau Cyflenwi Gwasanaeth perthnasol.

Gohebiaeth ysgrifenedig

Pan nad ydym yn gwybod pa iaith sydd orau gan y sawl rydym yn cysylltu â hwy, mae'r holl ohebiaeth gychwynnol yn ddwyieithog, gyda'r Gymraeg naill ai ar yr ochr chwith, neu'n gyntaf. Cofnodwn fel arfer ddewisiadau iaith ar gyfer y mwyafrif o bobl rydym mewn cysylltiad â hwy'n rheolaidd. Fodd bynnag, mae ein cronfa ddata cyswllt mewnol dal i gael ei hadolygu. Unwaith y bydd system yn ei le byddwn unwaith eto yn dechrau cofnodi dewis iaith.

Pan fyddwn yn gohebu â grŵp o bobl, mae'r cyfathrebu'n ddwyieithog. Mae gennym nifer o weithgorau rydym yn cyfathrebu â hwy'n rheolaidd, ac yn achos y gweithgorau hyn, sefydlwn a chofnodwn iaith gwaith y gweithgor a chyfathrebwm yn unol â hynny.

Galwadau ffôn

Mae ein system ffôn ar ein prif rif ffôn yn caniatáu i'r sawl sy'n galw ddewis a ydynt am siarad â rhywun yn y Gymraeg neu'r Saesneg. Rydym wedi rhoi cyfarwyddyd pellach i staff ar sut i ddelio â galwadau a sut mae gwneud yn siŵr bod galwyr yn derbyn y gwasanaeth gorau posib. Mae hyn yn cynnwys arweiniad i'n staff sy'n siarad Cymraeg a'r rhai di-Gymraeg i sicrhau bod cydbwysedd rhwng aelod o staff yn gallu darparu'r wybodaeth mae galwr wedi gofyn amdani, a'u gallu i wneud hynny yn y Gymraeg. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i ni o ystyried natur arbenigol ein gweithgarwch.

Mae canllawiau staff yn nodi:

- Y cyfarchion llafar i'w defnyddio;
- Sut i ddelio â galwadau sy'n dod i mewn; a
- Cysylltu â rhywun dros y ffôn am y tro cyntaf.

Mae'r canllawiau'n esbonio'r broses o ddelio â galwyr sy'n siarad Cymraeg, mae'n nodi:

- Os yw person am siarad Cymraeg, rhaid i staff ddelio â'r alwad yn Gymraeg os ydynt yn gallu gwneud hynny.
- Os yw staff yn teimlo nad ydynt yn gallu delio â'r alwad yn Gymraeg (am nad ydynt yn gallu siarad Cymraeg) mae angen iddynt drosglwyddo'r alwad i rywun sydd wedi cytuno i ddarparu cymorth iaith Gymraeg.

Mae eithriadau i hyn, sef:

- Os oes angen gwybodaeth benodol ar yr alwad ac nad oes gan unrhyw siaradwr Cymraeg wybodaeth / dealltwriaeth o'r pwnc.
- Os oes angen gwybodaeth benodol ar y galwr ac nad oes siaradwr Cymraeg ar gael.

Gofynnir i staff hysbysu ein Tîm Gwasanaethau Iaith os nad oeddent yn gallu cynnal yr alwad yn Gymraeg ac roedd rhaid trosglwyddo'r alwad i aelod o staff oedd yn siarad Cymraeg.

Cyfarfodydd

Wrth drefnu cyfarfodydd, gwiriwn ddewisiadau iaith y sawl sy'n mynychu a chynigiwn gyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i Saesneg lle mae angen hyn, oni bai bod yr aelod o staff sy'n cynnal y cyfarfod gyda'r unigolyn hwnnw yn siarad Cymraeg yn rhugl. Byddwn yn atgoffa staff o'r angen i gydymffurfio â hyn ar gyfer pob cyfarfod gan gynnwys cyfarfodydd un i un. Mae gan bob aelod o staff fynediad at ganllawiau (diweddarwyd 2022) ar ein Safonau Iaith Gymraeg. Mae staff hefyd yn cael eu hatgoffa'n rheolaidd trwy e-bost a sesiynau briffio staff am eu rhwymedigaethau.

Byddwn yn trefnu gwasanaethau cyfieithu ar y pryd ar gyfer cyfarfodydd sy'n cynnwys deg neu fwy o bobl (gan gynnwys staff Data Cymru ei hun) lle mae trothwy o 10% o'r rhai sy'n mynychu'r cyfarfod hwnnw yn dymuno defnyddio'r Gymraeg.

Mae ein Bwrdd wedi ethol cynnal eu cyfarfodydd drwy gyfrwng Saesneg yn unig. Mae'r dewis hwn yn cael ei adolygu pan fydd aelodaeth yn newid.

Digwyddiadau

Ni wnaethom gynnal unrhyw ddigwyddiadau cyhoeddus yn 2022-23. Os byddwn yn cynnal unrhyw ddigwyddiadau cyhoeddus, rydym yn sicrhau bod unrhyw arwyddion a deunyddiau arddangos eraill yn ddwyieithog gyda'r safle Cymraeg lle'r oedd yn debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.

Wrth gynnal gweithdai / cynadleddau / digwyddiadau rydym yn parhau i weithredu'r canlynol:

- Rhoi'r dewis i gynadleddwyr gofrestru yn y Gymraeg;
- Darparu gwybodaeth am y gynhadledd i'r cynadleddwyr yn y Gymraeg;
- Nodi'r siaradwyr Cymraeg ar y rhestr o gynadleddwyr;
- Bydd bathodynau enw siaradwyr Cymraeg yn dwyn symbol "Iaith Gwaith";
- Annog siaradwyr Cymraeg i rwydweithio yn ystod egwyliau cinio / coffi yn Gymraeg; a
- Cheisio annog unrhyw aelodau panel / siaradwyr / Cadeirydd Cymraeg i ddefnyddio'r Gymraeg.

Gweminarau "Hysbysu ac Ysbrydoli"

Yn ystod 2022-23 cynhaliom 16 gweminar "Hysbysu ac Ysbrydoli" (trwy Dimau) fel rhan o'n rhaglen meithrin gallu o gymorth i gydweithwyr llywodraeth leol. Rydym yn defnyddio [Tocyn Cymru](#), (llwyfan dwyieithog ar gyfer gwerthu tocynnau ar-lein) i hysbysebu ein gweminarau. Mae'r holl ohebiaeth a anfonir gan gynnwys y manylion yng ngwahoddiad, cyflwyniad a gwerthusiad y Tîm i gyd yn ddwyieithog. Mae ein gweminarau yn cael eu hysbysebu fel rhai sy'n cael eu darparu yn Saesneg yn unig. Fodd bynnag, rydym, yn gofyn i gyflwynwyr ym mha iaith yr hoffent gyflwyno. Mae cyfranogwyr yn cael y cyfle ac yn cael eu hannog i ofyn cwestiynau / codi sylwadau yn Gymraeg trwy'r swyddogaeth sgwrsio. Yn ddiolyf, mae microffonau cyfranogwyr, a chamerau yn cael eu diffodd.

Cynhelir pob un o'n gweminarau gan ddefnyddio Microsoft Teams. Lle mae angen cyfieithu ar y pryd, rydym yn defnyddio'r swyddogaeth dehongli iaith sydd ar gael. Mae gan staff fynediad at ganllawiau ar sut i sefydlu hyn. Daw ein cyfieithwyr ar y pryd gan Gymdeithas Cyfieithwyr Cymru.

O'r 16 gweminar a gynhaliwyd gennym (yn ystod 2022-23), cawsom 77 o ymatebion gwerthuso ac ymatebodd 10 ohonynt yn Gymraeg.

Hyfforddiant

Yn ystod 2022–23, fel rhan o'n rhaglen adeiladu capasiti, rydym wedi cyflwyno cyfres o [gyrsiau hyfforddi](#) am ddim, wedi'u hanelu at gydweithwyr llywodraeth leol. Mae cyrsiau yn cynnwys:

- Cyfleu eich pwynt: Cyflwyniad i gyflwyno data yn effeithiol.
- Deall eich gwybodaeth: Cyflwyniad i ystadegau cryno.
- Clywed gan ddinasyddion: Cyflwyniad i ddylunio a chynnal arolygon.
- Ymgysylltu â dinasyddion: Cyflwyniad i ddylunio a rhedeg grwpiau ffocws.

Rydym yn defnyddio Tocyn Cymru, (llwyfan dwyieithog ar gyfer gwerthu tocynnau ar-lein) i hysbysebu ein cyrsiau hyfforddi. Mae'r holl ohebiaeth a anfonir gan gynnwys y manylion yng ngwahoddiad y Tîm, sleidiau hyfforddi, gwerthusiad a chanllaw hyfforddi i gyd yn ddwyieithog. Mae ein hyfforddiant yn cael ei hysbysebu fel un sy'n cael ei ddarparu yn Saesneg yn unig. Fodd bynnag, rydym yn gofyn i fynychwyr wrth archebu a hoffent ddefnyddio'r Gymraeg yn ystod y cwrs. Lle bo trothwy o 10% o'r rhai sy'n mynychu yn dymuno defnyddio'r Gymraeg, darperir cyfieithu ar y pryd. Yn ystod y flwyddyn, cyflogwyd aelod o staff sy'n siarad Cymraeg, sy'n rhan o'r tîm darparu hyfforddiant. Mae hyn wedi golygu y gallwn nawr gefnogi mynychwyr, lle mae'r Gymraeg yn cael ei defnyddio.

Rydym hefyd yn cynnal cwrs o'r enw [DataBasicCymru](#) ar y cyd â (Data Orchard CIC). Mae DataBasicCymru sy'n seiliedig ar gwrs a ddatblygwyd gan Sefydliad Technoleg Massachusetts (MIT), gyda'r bwriad o ddysgu'r hanfodion i helpu pobl i ddod yn fwy hyderus gyda data. Mae wedi'i ailddatblygu i gynnwys data ac ymarferion sy'n berthnasol i'r Gymraeg, ac mae hefyd ar gael yn y Gymraeg gyda'n hwyluswyr Cymraeg eu hiaith.

Cyhoeddusrwydd, arwyddion a deunyddiau

Mae pob deunydd yn cael ei gynhyrchu yn unol ag egwyddorion dylunio dwyieithog. Mae ein cyhoeddiadau ni (yn hytrach na'r rhai y cawn ein comisiynu i'w cynhyrchu, a wnawn yn unol â manylebau'n cwmser), ar gael yn y Gymraeg a'r Saesneg neu'n ddwyieithog, yn dibynnu ar beth sy'n cael ei gynhyrchu.

Caiff pob arwydd a godir gennym ni naill ai'n ddwyieithog, neu mae fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg, gyda'r Gymraeg yn cael ei lleoli lle bo'n debygol o gael ei darllen yn gyntaf.

Ein gwefan a'n presenoldeb ar gyfryngau cymdeithasol

Mae ein [gwefan](#) yn gwbl ddwyieithog ac yn gadael i defnyddwyr doglo rhwng tudalennau Cymraeg a Saesneg yn rhwydd. Mae ein system [ddata ar-lein](#) hefyd yn gwbl ddwyieithog ac yn cynnig y gallu i doglo rhwng tudalennau Cymraeg a Saesneg.

Rydym yn defnyddio [Twitter](#) ar gyfer ein busnes. Rydym yn postio negeseuon yn Gymraeg a Saesneg, nid yw terfynau cymeriadau trydarau fel arfer yn caniatáu trydarau dwyieithog. Defnyddiwn blatfform cyfryngau cymdeithasol (Hootsuite) sy'n ein galluogi i lwytho'n trydarau ymlaen llaw ac amserlennu pryd y cânt eu cyhoeddi sy'n golygu bod y Gymraeg a'r Saesneg ar gael yn gydamserol.

Eleni fe ddefnyddion ni ein sianel cyfryngau cymdeithasol i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg trwy ystod o ddiwrnodau ymwybyddiaeth cenedlaethol. Mae hyn wedi helpu amlygrwydd y Gymraeg i'n cwsmeriaid a'n staff.

Mae gan yr holl staff sy'n siarad Cymraeg yn rhugl y symbol Iaith Gwaith wrth ymyl eu henw ar dudalen '[Ein Tîm](#)'. Anogir staff sy'n dysgu Cymraeg neu efallai nad ydynt mor hyderus yn defnyddio'r Gymraeg i arddangos y symbol Iaith Gwaith wrth ymyl eu henw, lle maent yn gyfforddus i wneud hynny.

Y Dderbynfa

Yn 2021 symudom i swyddfeydd newydd yr ydym yn eu rhannu â Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC), yn Un Rhodfa'r Gamlas, Heol Dumballs, Caerdydd. Nid oes derbynfa na gwasanaeth derbynfa yn ein swyddfeydd. Nid yw'r swyddfa ar agor i'r cyhoedd ac, oherwydd natur ein busnes, fel arfer dim ond gydag apwyntiad a derbyniwn ni ymwelwyr. Cynhelir y rhan fwyaf o gyfarfodydd gyda rhanddeiliaid allanol yn rhithiol. Fodd bynnag, rydym yn annog aelodau staff i ddefnyddio'r Gymraeg ac yn sicrhau bod unrhyw ymwelwyr yn derbyn gwasanaethau yn eu dewis iaith yn unol â Safonau'r Gymraeg.

Rydym yn arddangos logo Comisiynydd y Gymraeg "Defnyddiwch eich Cymraeg / iaith Gwaith" wrth fynedfa'r swyddfa. Mae gennym hefyd arwydd yn y Gymraeg a'r Saesneg yn annog ein hymwelwyr i ddefnyddio'r Gymraeg. Gofynnir i'n holl staff sy'n siarad Cymraeg wisgo naill ai cortynnau gwddf Cymraeg yn y Gweithle neu fathodyn i roi gwybod i'n hymwelwyr eu bod yn gallu siarad Cymraeg.

Llofnodion e-bost a negeseuon awtomataidd

Mae canllawiau i staff ar y fformat cywir ar gyfer llofnodion e-bost a negeseuon awtomataidd a chaiff y rhain eu gwirio ar hap yn rheolaidd. Mae llofnodion e-bost yn gwbl ddwyieithog, gyda'r Gymraeg yn gyntaf ac mae pob llofnod yn pwysleisio ein bod yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg ac yn Saesneg ac yn rhoi sicrwydd y bydd y ddwy iaith yn cael eu trin yn gyfartal. Anogir staff i ychwanegu'r symbol iaith Gwaith wrth ymyl eu henwau ar eu llofnodion e-bost pan fyddant yn gyfforddus i wneud hynny.

Contractau

Fe fydd yr holl hysbysebion a'r ddogfennaeth ategol ar gael yn Saesneg a Chymraeg. Gwnaethom groesawu gohebiaeth yn y naill iaith neu'r llall. Ni chyhoeddwyd unrhyw contractau yn ystod 2022-23.

Codi ymwybyddiaeth o wasanaethau Cymraeg

Gwnawn yn siŵr fod ein holl gwsmeriaid yn deall yr hyn rydym yn gallu ei gyflenwi yn y Gymraeg. Gan fod llawer o'n gwaith yn cael ei gyflenwi ar ran eraill, parchwn eu gofynion iaith hwythau. Serch hynny, cynhwyswn opsiynau o ran yr hyn a all gael ei gyflenwi yn y Gymraeg fel rhan o'n proses pennu cwrpas gyda'r cwsmer. Ein hargymhelliad fel arfer yw i bob adroddiad terfynol, gwefan ac arsyllfeydd yn gwbl ddwyieithog, gyda fersiynau Cymraeg a Saesneg sydd â'r un statws, ar gael.

Mae manylion ein Safonau Iaith Gymraeg ar gael ar ein [gwefan](#).

Mae holl lofnodion e-bost y cyflogai yn cynnwys 'Croesawn ohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg a byddwn yn ymateb i ohebiaeth yn yr un iaith. Ni fydd defnyddio'r naill iaith na'r llall yn arwain at oedi. / We welcome correspondence in Welsh and English and will respond to correspondence in the same language. Use of either language will not lead to a delay.'

Anogir yr holl staff sy'n siarad Cymraeg i gynnwys logo iaith Gwaith yn eu llofnod e-bost. Mae hyn hefyd wedi'i gynnwys ar ein tudalen staff ar ein [gwefan](#).

Yn ystod 2022-23 cawsom 187 o geisiadau cyfieithu. O'r rheini, anfonwyd 163 at gyfieithydd allanol a chyfieithwyd 22 (mân geisiadau yn bennaf) yn fewnol. Cyfieithwyd cyfanswm o 140,102 o eiriau yn allanol.

Yn ystod 2022-23 buom yn hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg drwy amrywiaeth o ddiwrnodau ymwybyddiaeth cenedlaethol drwy'r cyfryngau cymdeithasol, yn ogystal â thrwy e-byst / sesiynau briffio staff. Roedd y rhain yn cynnwys:

Cyfrifiad 2021 - Mehefin 2023 – fe wnaethom gynhyrchu cyfres o drydariadau yn nodi cyhoeddi data Cyfrifiad 2021. Cyfieithwyd yr holl fetadata a data i'r Gymraeg (nad yw'n

cael ei gyfieithu gan y ffynhonnell gyhoeddi) a'i wneud ar gael yn ein hofferyn data a'n dangosfwrdd rhyngweithiol.

<https://twitter.com/DataCymru2018/status/1542478850189393922?s=20>

Diwrnod Shwmae 15 Hydref 2022 – Fe wnaethom ddathlu Diwrnod Shwmae gydag ymgyrch ar-lein i godi ymwybyddiaeth o arwyddocâd y digwyddiad. Fe ddefnyddion ni'r hashnod #shwmae i annog y diwrnod.

Roedd trydariadau'n cynnwys:

- Gan fod #DiwrnodShwmae ar ddydd Sadwrn, rydym yn annog ein staff I ddathlu a hybu'r Gymraeg drwy ddefnyddio ychydig o eiriau neu ymadroddion drwy'r dydd @ShwmaeSumae #shwmae
Rho gynnig arni! 👍
- 🚩#DiwrnodShwmae – diwrnod I ddathlu, annog a hyrwyddo'r Gymraeg. Os hoffech gysylltu â ni yn Gymraeg #Cymraeg cadwch lygad am y symbol #iaithgwaith ar ein tudalen staff <https://data.cymru/cym/ourteam> @ShwmaeSumae #shwmae

Ar yr un diwrnod, fe wnaethom hyrwyddo cyhoeddi ein Hadroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg ar gyfer 2021–2022:

<https://twitter.com/DataCymru2018/status/1580529561141661697?s=20>

Diwrnod Hawliau'r Gymraeg 7 Rhagfyr 2022 - Crewyd y diwrnod hwn gan Gomisiynydd y Gymraeg i hyrwyddo'r defnydd o wasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gyrff cyhoeddus yng Nghymru o dan Fesur Safonau'r Gymraeg (Cymru) 2011. Dathlwyd Diwrnod Hawliau'r Gymraeg ar 7 Rhagfyr 2021. Roedd presenoldeb ar y cyfryngau cymdeithasol yn allweddol i godi ymwybyddiaeth o'r digwyddiad a hawliau siaradwyr Cymraeg wrth gael mynediad i wasanaethau. Fe ddefnyddion ni rywfaint o'r wybodaeth ymgyrchu a baratowyd gan Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg:

<https://twitter.com/DataCymru2018/status/1600098250735886336?s=20>

<https://twitter.com/DataCymru2018/status/1600430403025866754?s=20>

<https://twitter.com/DataCymru2018/status/1600460731912175617?s=20>

Fe wnaethom hefyd gyhoeddi cyfres o ddyfyniadau gan aelodau o staff sy'n dathlu'r iaith Gymraeg a manteision dwyieithrwydd yn y gweithle a thu hwnt.

“ Mae'r Gymraeg yn wirioneddol bwysig i mi - yn fy ngwaith fel pennaeth Data Cymru, lle rydym bob amser wedi rhoi blaenoriaeth i gyflawni ein gwaith yn ddwyieithog; ac fel tad a gŵr lle mae'r Gymraeg yn iaith yr ydym yn ei siarad gartref ac yn ein cymuned... ”

The Welsh language is really important to me - in my work as the head of Data Cymru, where we've always given priority to delivering our work bilingually; and as a father and husband where Welsh is the language we speak at home and in our community... ”

Richard Palmer
Prif Swyddog Gweithredu / Chief Operating Officer

 Data
cymru

#MaeGenIHawl

“ Rwy'n falch iawn o fod yn siaradwr Cymraeg rhugl, ac mae hyn wedi bod o ddefnydd mawr i mi dros y blynyddoedd, yn enwedig yn ystod fy mywyd gwaith. Rwy'n ffodus fy mod yn gallu defnyddio'r Gymraeg bob dydd yn y gwaith ac yn annog aelodau eraill o staff, boed yn siaradwyr Cymraeg neu'n ddi-Gymraeg i'w defnyddio hefyd. Rydw i'n ceisio cynorthwyo cydweithwyr i siarad Cymraeg trwy gynnal sgysiaau sylfaenol gan alluogi iddyn nhw fagu eu hyder...

I am very proud to be a fluent Welsh speaker, and this has been of great use to me over the years, especially during my working life. I am fortunate to be able to use the Welsh language daily at work and encourage other staff members, whether Welsh speakers or non-Welsh speakers to use it also. I try to assist colleagues to speak Welsh by conducting basic conversations enabling them to build their confidence...

#MaeGenIHawl

Helen Williams
Cydllynydd Gweinyddol a Gwasanaethau Iaith /
Admin and Language Services Coordinator

“ Mae'r safbwyntiau a'r mewnwelediadau sydd ar gael i chi wrth siarad, meddwl a theimlo'n amrywio o iaith i iaith. Rwyf wrth fy modd â'r hyn y gall y Gymraeg ei gyrchu a'i ysbrydoli...

The perspectives and insights available to you when speaking, thinking and feeling varies from language to language. I love what Welsh can access and inspire...

#MaeGenIHawl

Róisín Roberts
Swyddog Mewnwelediad ac Ymgysylltu Data /
Data Insight and Engagement Officer

“ Rwy'n teimlo'n falch iawn o fod yn siaradwr Cymraeg rhugl. Rwy'n teimlo ei bod yn bwysig siarad Cymraeg mor aml â phosib, gan annog eraill i wneud yr un peth. Mae siarad Cymraeg yn rhan hanfodol o'n treftadaeth a'n diwylliant, ac mae'r Gymraeg yn iaith i bawb...

I feel very proud to be a fluent Welsh speaker. I feel it's important to speak Welsh as often as possible, encouraging others to do the same. Speaking Welsh is a vital part of our heritage and culture, and Welsh is a language for all...

#MaeGenIHawl

Ieuan Wade
Swyddog Data / Data Officer

Dydd Gŵyl Dewi 1 Mawrth 2023 – Gwnaethom nodi Dydd Gŵyl Dewi eleni gyda neges ar y cyfryngau cymdeithasol.

<https://twitter.com/DataCymru2018/status/1630870910822498304?s=20>

Safonau Gweithredol

Defnyddio'r Gymraeg yn y gwaith

Rydym yn annog staff i ddefnyddio eu Cymraeg yn y gwaith drwy'r polisi Ddefnyddio'r Gymraeg yn Fewnol. Mae'n ofynnol i'r holl staff newydd ddarllen y polisi ac os gwneir unrhyw newidiadau, gofynnir i aelodau presennol y staff ailedrych arno. Mae'r polisi yn cynnwys canllawiau i staff ar ba ryngwynebau Cymraeg sydd ar gael iddynt a sut i wneud cais iddynt gael eu gosod. Mae'r polisi yn cynnwys dolen hefyd â Cysill ar-lein a Microsoft Translator fel offer a all gael eu defnyddio (gyda gofal).

Rydym wedi datblygu canllaw staff cynhwysfawr i gefnogi staff i weithredu ein safonau iaith Gymraeg a chynyddu eu defnydd o'r Gymraeg yn y gwaith. Mae arweiniad yn cynnwys:

- Gwneud a derbyn galwadau ffôn
- Cynnal cyfarfodydd gydag unigolion neu grwpiau
- Anfon ac ateb gohebiaeth
- Cadarnhau dewis iaith
- Protocol ar gyfer cyfieithu dogfennau.

Gofynnir i'r holl staff yn flynyddol a ydynt yn dymuno derbyn gohebiaeth yn ymwneud â'u cyflogaeth yn Gymraeg. Cofnodir eu dewisiadau iaith ar ein system Adnoddau Dynol. Os bydd dewisiadau iaith yn newid ar unrhyw adeg rhwng hynny, anogir staff i hysbysu Adnoddau Dynol fel bod yr holl ddogfennau yn cael eu darparu yn eu dewis iaith a bod y system AD yn cael ei diweddarau yn unol â hynny.

Anogir y staff i wisgo bathodynau a llinynau sy'n dangos eu bod yn gallu siarad Cymraeg i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gwaith.

Anogir staff i drafod cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg gyda'u rheolwyr llinell yn ystod eu chwe sesiwn wythnosol. Cofnodir trafodaethau trwy ffurflen ffurfiol a'u cynnal ar gofnod AD staff. Yna trafodir unrhyw geisiadau ffurfiol am hyfforddiant rhwng rheolwr y llinell ac AD. Cynigir cyfleoedd hyfforddi i'r aelodau hynny o staff sy'n dymuno dysgu, neu wella eu sgiliau iaith Gymraeg, a gall unrhyw aelod o staff godi ceisiadau o'r fath ar unrhyw adeg gyda'u rheolwr llinell.

Mae CLILC yn cynnal sesiynau Coffi Cymraeg misol i staff ymarfer eu sgiliau Cymraeg. Mae ein staff hefyd yn cael eu gwahodd. Mae'r cyfarfodydd dewisol hyn yn cynnig cyfle i gydweithwyr ffurfio perthynas â siaradwyr a dysgwyr Cymraeg eraill yn y gweithle er mwyn iddynt ymarfer eu sgiliau iaith a meithrin lefelau hyder. Mynegodd ein staff ddiddordeb mewn cael ein sesiynau Coffi Cymraeg Data Cymru ein hunain. Cynhaliwyd y cyfarfod cyntaf ym mis Mawrth 2023. Cynhelir y sesiynau wyneb yn wyneb fel arfer yn ein swyddfeydd ac fe'u cynhelir bob mis.

Adboth Staff:

"Dyweddodd Richard Palmer, ein Prif Swyddog Gweithredu "Mae sesiynau Coffi Cymraeg wedi bod yn ffordd wych i'r rhai ohonom sy'n siarad Cymraeg i siarad yr iaith yn y gwaith, ac i ddatblygu hyder yn ein defnydd o'r Gymraeg. Er eu bod yn digwydd yn ystod ein diwrnod gwaith, rydym wedi treulio amser yn trafod ystod eang o bynciau gan gynnwys tîm pêl-droed Cymru, rhaglenni teledu Cymraeg a hanes Dewi Sant! Mae'r sesiynau wedi cael derbyniad da iawn gan staff ar draws y sefydliad."

"Mae wedi bod yn hyfryd gallu ymarfer fy sgiliau Cymraeg anghofiedig o fewn ein sesiynau Coffi Cymraeg. Maen nhw wedi helpu i adeiladu fy hyder wrth ddefnyddio'r Gymraeg ac fel ychwanegiad newydd i'r tîm, maen nhw wedi bod yn ffordd wych o ddod i adnabod fy nghydweithwyr newydd ac mae ganddyn nhw amrywiaeth o bynciau i sgwrsio amdany nhw. Rydyn ni wedi chwarae ychydig o gemau sydd wedi gwneud i ni gyd feddwl ac ymarfer ein

sgiliau iaith ac ynganiad. Mae'n wych gweld ein cydweithwyr Saesneg yn cymryd rhan ac yn dysgu'r iaith hefyd."

"Mae'r sesiynau Coffi Cymraeg wedi bod yn werth chweil, ac mae wedi bod yn wych cael y cyfle i siarad mwy o Gymraeg yn y gweithle. Rydyn ni wedi trafod pob math o bynciau, ac mae wedi bod yn wych helpu'r rhai sy'n dysgu Cymraeg i ddatblygu eu hyder i siarad yr iaith fwyfwy bob dydd."

Rydym hefyd wedi lansio cymuned gymdeithasol ar Yammer ar gyfer staff i helpu i hyrwyddo'r iaith Gymraeg a'i diwylliant (rhannu cyfleoedd, erthyglau, digwyddiadau Cymraeg sydd ar ddod, cerddoriaeth Gymraeg ac ati). Mae gennym hefyd sianel Teams Gwasanaethau Iaith bwrpasol lle mae gwybodaeth am y Gymraeg am y gweithle yn cael ei hyrwyddo e.e. canllawiau, cylchlythyrau gan Gomisiynydd y Gymraeg ac ati.

Porth Polisi Staff

Rydym wedi cyflwyno porth polisi dwyieithog. Mae ein staff yn cael mynd at y porth ar ein gwefan gan ddefnyddio enw defnyddiwr a chyfrinair diogel. Mae'n holl bolisiâu ar gael yn y Gymraeg yn unol â'n safonau gweithredol. Mae'r Porth yn rhoi pob polisi i'r staff, ynghyd ag unrhyw ffurflenni (dwyieithog) y gall fod angen iddynt eu llenwi yn ystod eu cyflogaeth yn Data **Cymru**. Mae'r Porth yn rhyngweithiol ac yn gwbl chwiliadwy.

Sgiliau Cymraeg y gweithlu

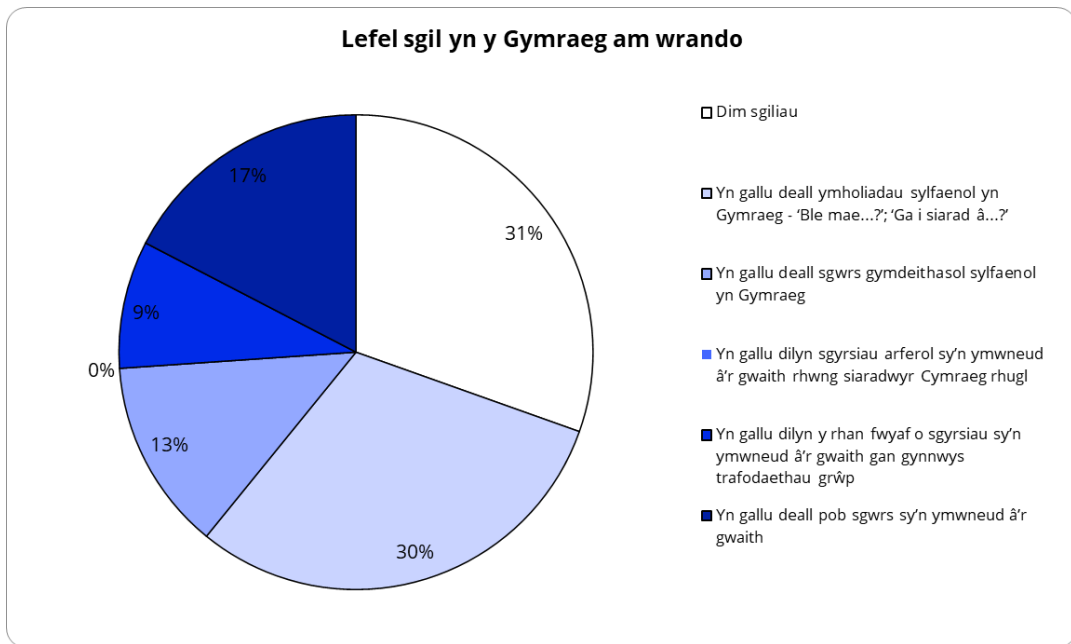
Yn ystod Mawrth 2023, cynhaliom archwiliad o sgiliau Cymraeg ein staff ac unrhyw ddiddordeb a oedd ganddynt mewn datblygu sgiliau Cymraeg. Gwelir copi o'r arolwg yn **Atodiad A**.

Ar adeg yr archwiliad roeddem yn cyflogi 23 aelod o staff (o gymharu â 20 yn 2021-22).

Gofynnwyd i'r staff ddweud wrthym am lefel eu sgiliau, gan ddefnyddio Sgiliau Cymraeg – asesu'r gweithle (a bennir yn Recriwtio: Ystyriaethau'r Gymraeg Comisiynydd y Gymraeg), am wrando; darllen; siarad ac ysgrifennu Cymraeg.

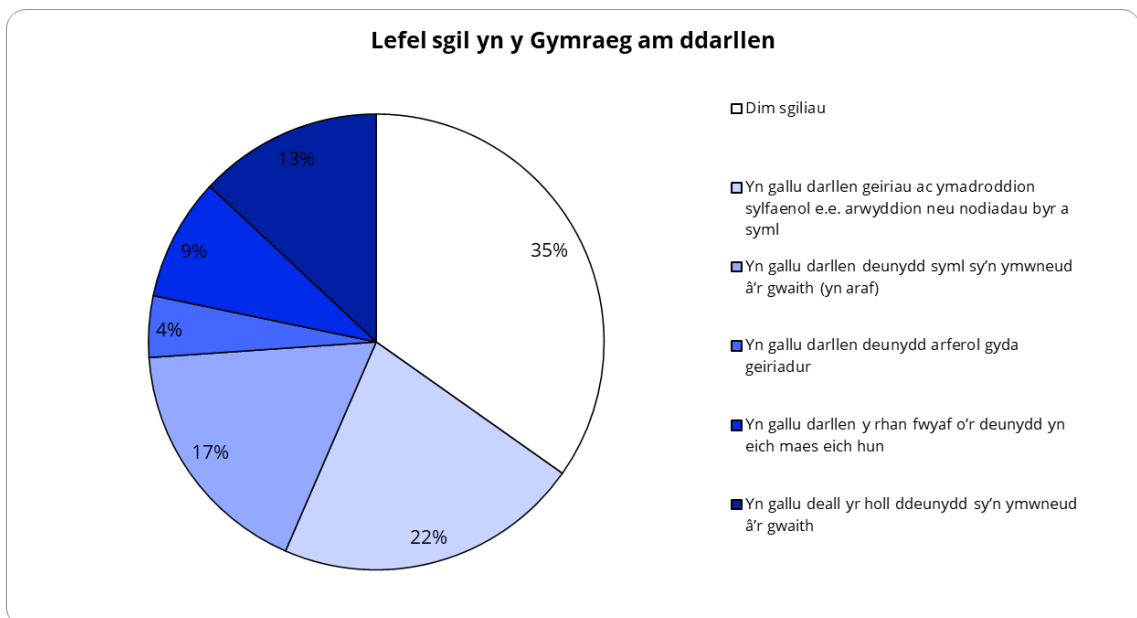
Dengys **Ffigur 1** fod 13% (3) o'r staff yn teimlo eu bod yn gallu deall sgwrs gymdeithasol sylfaenol yn Gymraeg (o gymharu â 10% yn 2021-22). Mae 69% (16) o'n staff yn teimlo bod ganddynt o leiaf sgiliau gwranddo sylfaenol a'u bod yn gallu deall ymholiadau sylfaenol yn y Gymraeg (o gymharu â 65% (13) yn 2021-22). Roedd 9% (2) o staff yn teimlo eu bod yn gallu dilyn y rhan fwyaf o sgysiau sy'n ymwneud â gwaith, cynnydd o'i gymharu â 5% yn 2021-22.

Ffigur 1 – Sgiliau gwrando Cymraeg y staff, 2023

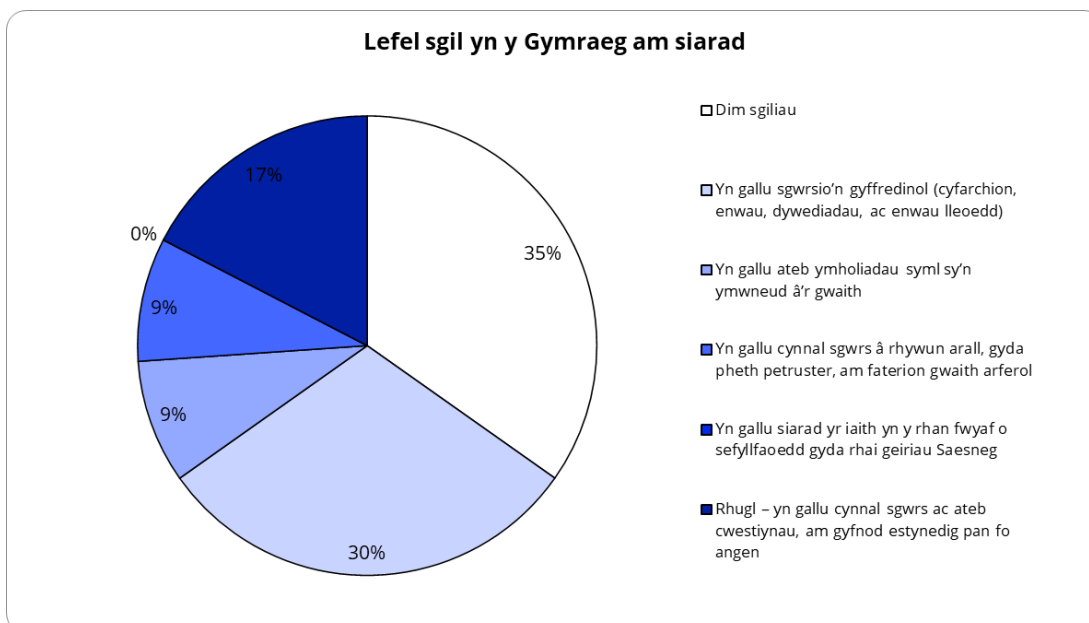
Dengys **Ffigur 2** fod 65% (15) o staff yn teimlo eu bod yn gallu darllen geiriau ac ymadroddion sylfaenol o leiaf (o gymharu â 70% yn 2021 -22). Mae 9% (2) yn teimlo eu bod yn gallu darllen y rhan fwyaf o'r deunydd yn eu maes eu hunain a 4% (1) sy'n gallu darllen deunydd arferol gyda geiriadur. Rydym wedi gweld cynnydd parhaus ers 2020-21, lle na theimlodd unrhyw staff fod ganddynt sgiliau yn y meysydd hyn.

Ffigur 2 – Sgiliau darllen Cymraeg y staff, 2023

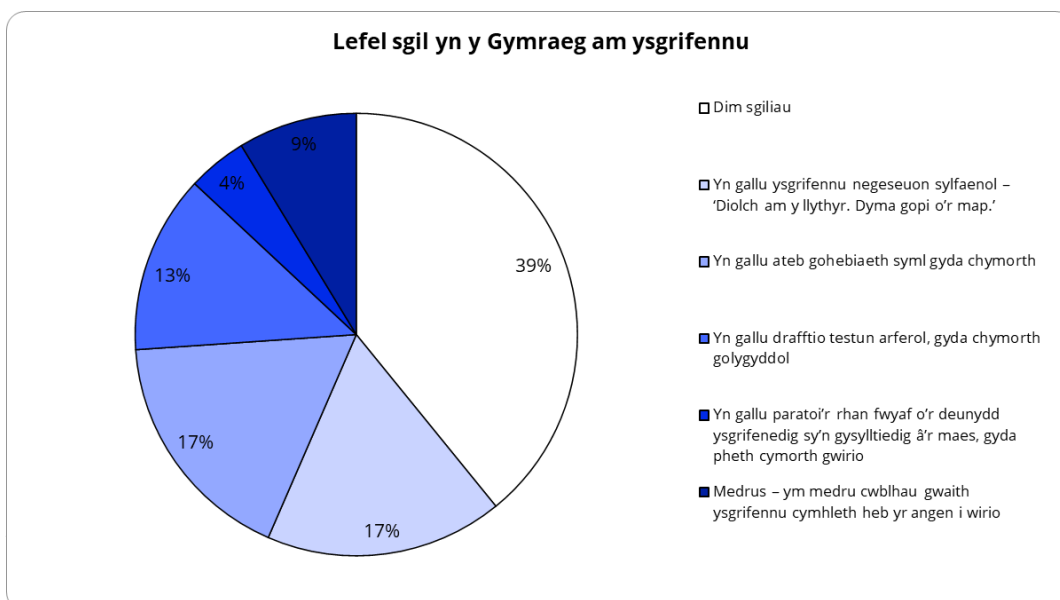
Dengys **Ffigur 3** fod gan 65% (15) o staff ryw lefel o Gymraeg llafar (o gymharu â 60% yn 2021-22). Mae 17% (4) o'n staff yn teimlo eu bod yn gwbl rugl yn y Gymraeg ac yn gallu cynnal sgwrs ac ateb cwestiynau (o gymharu â 20% yn 2021-22). Mae 30% (7) o'n staff yn teimlo eu bod yn gallu cynnal sgwrs gyffredinol (cyfarchion, enwau, dywediadau ac enwau lleoedd) yn Gymraeg (o gymharu â 35% yn 2021-22).

Ffigur 3 –Sgiliau siarad Cymraeg y staff, 2023

Dengys **Ffigur 4** fod 60% (14) o staff yn teimlo bod ganddynt ryw faint o allu i ysgrifennu Cymraeg (o gymharu â 55% yn 2021-22). Teimlodd 9% (2) o staff eu bod yn ddigon medrus i allu cwblhau gwaith ysgrifenedig cymhleth heb yr angen am adolygiad gostyngiad bach o'i gymharu â 10% yn 2021-22. Teimlai 39% (9) o staff nad oedd ganddynt unrhyw sgiliau ysgrifennu, gostyngiad o gymharu â 45% yn 2021-22. Mae ein prosesau mewnol yn gofyn i'r holl staff, beth bynnag y bo lefel eu cymhwysedd, gael eu gwaith wedi ei wirio gan Wasanaethau Iaith er mwyn sicrhau cysondeb ar draws y busnes. Efallai bod hyn yn effeithio ar eu hyder am fod eu gwaith yn agored i'w adolygu.

Ffigur 4 – Sgiliau ysgrifennu Cymraeg y staff, 2023

Yn unol â'r safonau Cadw Cofnodion, rydym wedi cadw cofnod o bob ymateb i'r archwiliad.

Dengys **Tabl 4** dros y chwe blynedd diwethaf, fod y canrannau o staff sy'n adrodd nad oes ganddynt "sgiliau" mewn gwranddo, darllen, siarad ac ysgrifennu Cymraeg wedi gostwng yn sylweddol sy'n awgrymu bod staff ar y cyfan yn fwy hyderus yn eu sgiliau Cymraeg ym mhob un o'r categorïau hyn.

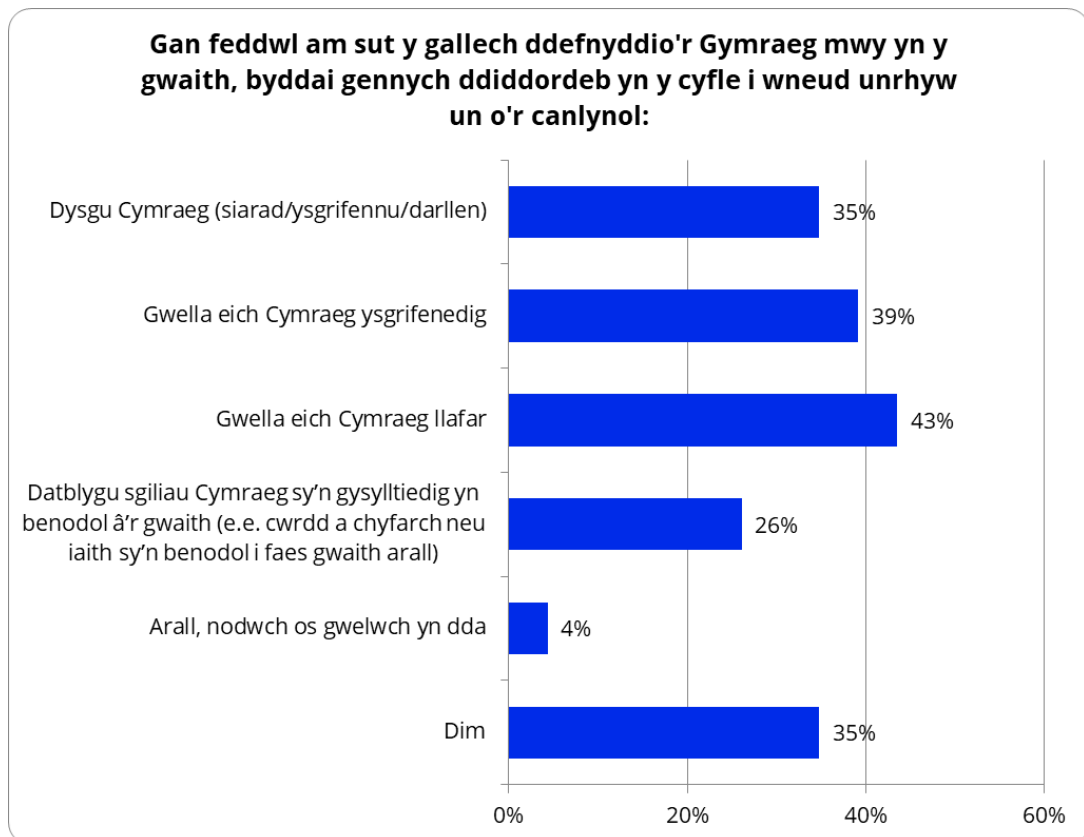
Tabl 4 – Data yn cymharu “dim sgiliau” a adroddwyd yn 2018 a 2023

Staff yn adrodd “dim sgiliau” ym mhob categori	2018	2023
Gwranddo	52%	30%
Darllen	48%	35%
Siarad	62%	35%
Ysgrifennu	67%	39%

Datblygu sgiliau Cymraeg ein staff

Fel rhan o'r archwiliad sgiliau, manteisiwyd ar y cyfle i ddeall mwy am sut yr hoffai staff ddefnyddio Cymraeg yn fwy yn y gwaith. Dengys **Ffigur 5** fod 35% (8) o staff wedi dweud yr hoffent ddysgu Cymraeg (siarad / ysgrifennu / darllen) yr un fath ag yn 2021-2022. Dywedodd 39% (9) o'n staff Cymraeg y byddent yn hoffi gwella eu Cymraeg ysgrifenedig (o gymharu â 30% yn 2021-22) dwedodd 26% (6) yr hoffent datblygu sgiliau Cymraeg penodol sy'n gysylltiedig â gwaith (o gymharu â 20% yn 2021-22). Dywedodd 43% (10) o'n staff Cymraeg y byddent yn hoffi gwella eu Cymraeg llafar (o gymharu â 25% yn 2021-22). Sylwch, ar gyfer y cwestiwn hwn, bod staff yn gallu dewis cymaint o opsiynau â sy'n berthnasol.

Ffigur 5 – Defnyddio'r Gymraeg yn y gwaith, 2023

Gofynnem ni gwestiwn terfynol, pen-agored hefyd sef a hoffai unrhyw un ddweud unrhyw beth arall wrthym am sut maent yn defnyddio, neu sut hoffent ddefnyddio,

Cymraeg yn y gwaith. Awgrymodd un ymateb eu bod yn hyderus wrth ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle ac yn hapus i gefnogi cydweithwyr eraill yn ôl yr angen.

Gyda diddordeb cynyddol mewn gwella eu sgiliau Cymraeg, mae gennym ddau aelod o staff sy'n rhugl yn y Gymraeg ac sy'n mynychu (Gorffennaf 2023) y Cwrs Gloywi Iaith yn Nant Gwrtheyrn. Mae gennym gynlluniau pellach i staff eraill sy'n siarad Cymraeg fynychu cyrsiau eraill yn ystod 2023-24.

Mae CLILC wedi ei chofrestru ar gyfer cynllun Cymraeg Gwaith a weithredir gan y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol. Byddwn yn ymchwilio i gyfleoedd ar y cyd i staff o Data Cymru a CLILC ynghylch cyfleoedd hyfforddi a datblygu. Rydym hefyd yn ymchwilio i gynnal cwrs Ymwybyddiaeth Iaith ar y cyd i staff. Cynhaliwyd yr hyfforddiant hwn yn ôl yn 2017 (sy'n cael ei redeg gan Brifysgol Caerdydd). Bydd hwn yn gyfle da i hybu hanes, diwylliant a phwysigrwydd yr iaith Gymraeg.

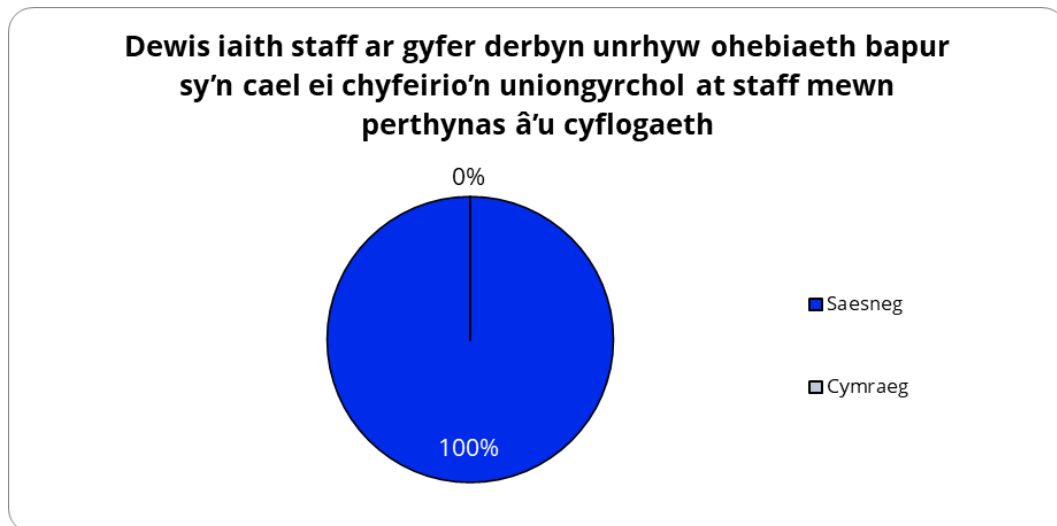
Dewisiadau o ran y Gymraeg

Mae Safonau'r Gymraeg yn ei gwneud yn ofynnol i ni holi'n staff a ydynt yn dymuno cael dogfennau gweithiol mewnol allweddol yn y Gymraeg. I'n galluogi i gipio'r wybodaeth hon yn gyflym ac yn rhwydd, gofynnem i staff gwblhau arolwg byr.

Ar adeg yr arolwg, roeddem yn cyflogi 23 aelod o staff (o gyfaru â 20 yn 2021-22). Mae copi o'r arolwg ar gael yn [Atodiad A](#).

Dengys [Figure 6](#) ni ofynnodd un aelod o staff am dderbyn unrhyw ohebiaeth bapur sy'n cael ei chyfeirio'n uniongyrchol at staff mewn perthynas â'u cyflogaeth yn y Gymraeg.

Figure 6 – Dewis iaith staff ar gyfer derbyn gohebiaeth mewn perthynas â'u cyflogaeth, 2023

Mae ein holl bolisiau a'n ffurflenni ar gael yn Gymraeg. Gofynnwyd i'r holl staff cwestiwn pen-agored i ddweud wrthym a oedd unrhyw ddogfennau neu ffurflenni eraill yr hoffent eu gweld ar gael yn Gymraeg. Ni nodwyd unrhyw beth ychwanegol mewn ymateb i'r cwestiwn hwn.

Llofnodion e-bost a negeseuon awtomeiddiedig

Mae ein llofnodion e-bost yn gwbl ddwyieithog, gyda'r Gymraeg yn gyntaf. I'r staff hynny sy'n teimlo'n gyfforddus i'w chynnwys, mae gennym fersiwn o'r llofnod sy'n cynnwys symbol iaith Gwaith. Mae llofnodion e-bost hefyd yn cynnwys datganiad sy'n ei gwneud yn glir y croesawn ohebiaeth yn y Gymraeg neu Saesneg ac y caiff y ddwy eu trin yn gyfartal.

Mae ein safonau corfforaethol yn mynnu bod pob neges “allan o’r swyddfa” yn ddwyieithog, gyda’r Gymraeg yn gyntaf. Mae gennym dempled i staff ei ddefnyddio er mwyn sicrhau cysondeb a chywirdeb ar draws y busnes.

Recriwtrio

Yn ystod 2022-23 gwnaethom ni recriwtio saith aelod o staff newydd.

Cafodd pob swydd eu hysbysebu yn y Gymraeg a’r Saesneg. Roedd un swydd yn Gymraeg yn hanfodol a hysbysebwyd y chwe swydd arall bod y Gymraeg yn ddymunol a chan ddatgan y byddai’n cael ei hystyried yn fantais. Dywedodd yr hysbysebion fod croeso i ymgeiswyr gyflwyno’r wybodaeth ofynnol yn y naill iaith neu’r llall. Roedd y pecynnau recriwtio llawn, gan gynnwys ein fframwaith cymwyseddau a’r disgrifiadau swydd, ar gael yn y Gymraeg a Saesneg.

Hysbysebwyd yr holl swyddi gan ddefnyddio amrywiol lwyfannau recriwtio Cymru gan gynnwys Swyddle a Safle Swyddi. Mae’r ddau lwyfan yn ein galluogi i dargedu ymgeiswyr sy’n siarad Cymraeg.

Fel rhan o’r broses recriwtio hon, cawsom un cais dwyieithog. Roedd yr holl geisiadau eraill a dderbyniwyd yn Saesneg yn unig. Fel arfer nid ydym yn defnyddio ffurflenni cais. Serch hynny, pan fyddwn wedi creu rhestr fer, ni waeth ym mha iaith roedd y cais, gwiriwn ym mha iaith hoffai pob un o’r ymgeiswyr gynnal eu cyfweiliad a nodwn y byddai cyfieithu ar y pryd, o Gymraeg i Saesneg, ar gael pe baent am gael cyfweiliad yn y Gymraeg. Ni ofynnwyd am unrhyw gyfweiliadau yn Gymraeg.

Arwyddion

Mae pob arwydd newydd sy’n cael ei chodi gennym ni yn ein swyddfeydd yn cael ei darparu yn y Gymraeg a Saesneg fel ei gilydd, naill ai’n ddwyieithog gyda’r Gymraeg yn gyntaf, neu ar wahân gyda’r Gymraeg yn cael ei lleoli er mwyn bod yn debygol o gael ei darllen yn gyntaf. Bydd y ddwy yn defnyddio’r un maint ffont.

Safonau Llunio Polisiâu

Gwnaethom gyflwyno pum polisi newydd yn ystod 2022-23. Aseswyd yr holl bolisiau newydd ac unrhyw newidiadau i’r polisiau presennol ar sut y bydd y polisi yn effeithio ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio’r Gymraeg, ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg.

Safonau Cadw Cofnodion

Cwynion

Yn ystod 2022-23 ni chawsom unrhyw gwynion.

Llunio Polisi

Gwnaethom gyflwyno pum polisi newydd yn ystod 2022-23. Aseswyd yr holl bolisiau newydd ac unrhyw newidiadau i’r polisiau presennol ar sut y bydd y polisi yn effeithio ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio’r Gymraeg, ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg.

Sgiliau Cymraeg

Cynhaliom ni archwiliad o sgiliau Cymraeg ein staff. Gwelir y canlyniadau yn y tablau isod. Yn ogystal, mae cofnod wedi cael ei gadw ar gyfer pob aelod staff. Mae copi o’r cwestiynau a ofynnwyd ar gael yn [Atodiad A](#).

Sgiliau yn y Gymraeg am wrando

Sgiliau gwranddo	Nifer	Canran
Dim sgiliau	7	30%
Yn gallu deall ymholiadau sylfaenol yn Gymraeg - 'Ble mae...?'; 'Ga i siarad â...?'	7	30%
Yn gallu deall sgwrs gymdeithasol sylfaenol yn Gymraeg	3	13%
Yn gallu dilyn sgysiaus arferol sy'n ymwneud â'r gwaith rhwng siaradwyr Cymraeg rhugl	0	0%
Yn gallu dilyn y rhan fwyaf o sgysiaus sy'n ymwneud â'r gwaith gan gynnwys trafodaethau grŵp	2	9%
Yn gallu deall pob sgwrs sy'n ymwneud â'r gwaith	4	17%
Cyfanswm	23	100%

Sgiliau yn y Gymraeg am ddarllen

Sgiliau darllen	Nifer	Canran
Dim sgiliau	8	35%
Yn gallu darllen geiriau ac ymadroddion sylfaenol e.e. arwyddion neu nodiadau byr a syml	5	22%
Yn gallu darllen deunydd syml sy'n ymwneud â'r gwaith (yn araf)	4	17%
Yn gallu darllen deunydd arferol gyda geiriadur	1	4%
Yn gallu darllen y rhan fwyaf o'r deunydd yn eich maes eich hun	2	9%
Yn gallu deall yr holl ddeunydd sy'n ymwneud â'r gwaith	3	13%
Cyfanswm	23	100%

Sgiliau yn y Gymraeg am siarad

Sgiliau siarad	Nifer	Canran
Dim sgiliau	8	35%
Yn gallu sgwrsio'n gyffredinol (cyfarchion, enwau, dywediadau, ac enwau lleoedd)	7	30%
Yn gallu ateb ymholiadau syml sy'n ymwneud â'r gwaith	2	9%
Yn gallu cynnal sgwrs â rhywun arall, gyda pheth petruster, am faterion gwaith arferol	2	9%
Yn gallu siarad yr iaith yn y rhan fwyaf o sefyllfaoedd gyda rhai geiriau Saesneg	0	0%
Rhugl - yn gallu cynnal sgwrs ac ateb cwestiynau, am gyfnod estynedig pan fo angen	4	17%
Cyfanswm	23	100%

Sgiliau yn y Gymraeg am ysgrifennu

Sgiliau ysgrifennu	Nifer	Canran
Dim sgiliau	9	39%
Yn gallu ysgrifennu negeseuon sylfaenol -'Diolch am y llythyr. Dyma gopi o'r map.'	4	17%
Yn gallu ateb gohebiaeth syml gyda chymorth	4	17%
Yn gallu drafftio testun arferol, gyda chymorth golygyddol	3	13%
Yn gallu paratoi'r rhan fwyaf o'r deunydd ysgrifenedig sy'n gysylltiedig â'r maes, gyda pheth cymorth gwirio	1	4%
Medrus - ym medru cwblhau gwaith ysgrifennu cymhleth heb yr angen i wirio	2	9%
Cyfanswm	23	100%

Dewisiadau o ran sgiliau Cymraeg

Cynhaliom ni archwiliad o ddewisiadau iaith ein staff. Gwelir y canlyniadau yn y tablau isod. Yn ogystal, mae cofnod wedi cael ei gadw ar gyfer pob aelod staff. Mae copi o'r cwestiynau a ofynnwyd ar gael yn

Dwedwch wrthym ni ym mha iaith hoffech chi dderbyn unrhyw ohebiaeth bapur sy'n cael ei chyfeirio'n uniongyrchol atoch chi mewn perthynas â'ch cyflogaeth:	Nifer	Canran
Saesneg	23	100%
Cymraeg	0	0.0%
Cyfanswm	23	100%

Casgliad a'r camau nesaf

Rydym wedi parhau i hyrwyddo'r Gymraeg ac adeiladu ar gyfleoedd i staff ddefnyddio'r Gymraeg dros gyfnod yr Adroddiad Blynnyddol hwn.

Rydym yn falch o allu rhoi sicrwydd uchel i swyddfa Comisiynydd y Gymraeg o gydymffurfio â'n safonau iaith yn ystod y cyfnod hwn.

Rydym wedi cymryd sawl cam ychwanegol i annog aelodau o staff i ddatblygu eu sgiliau a'u hyrwyddo'r Gymraeg yn rheolaidd gydag eraill, trwy hyrwyddo rheolaidd a chyflwyno sesiynau Coffi Cymraeg misol. Yn ystod 2023-24, rydym yn bwriadu parhau i adeiladu ymhellach ar y gwaith hwn drwy ddarparu cyfleoedd i staff ddysgu a gwella eu Cymraeg yn y gwaith.

Atodiad A – Archwiliad o sgiliau a dewisiadau iaith Gymraeg

Archwiliad o sgiliau a dewisiadau iaith Gymraeg

Mae'r Rheoliadau Safonau'r Gymraeg yn gofyn ein bod yn cynnal archwiliad o sgiliau a dewisiadau iaith Gymraeg ein staff yn flynyddol. Bydd eich atebion i'r cwestiynau sy'n dilyn yn cael eu cadw fel cofnod o'ch sgiliau iaith, hefyd, adroddir dadansoddiad o'r gweithlu yn ein hadroddiad blynyddol i'r Comisiynydd y Gymraeg.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau neu ymholiadau am yr arolwg hwn, cysylltwch â Jodie Phillips ar 029 2090 9535 neu e-bostiwrch jodie.phillips@data.cymru.

Os bydd gennych unrhyw broblemau wrth gwblhau'r arolwg hwn cysylltwch â arolygon@data.cymru.

Diolch am eich cydweithrediad.

1. Rhowch eich enw, os gwelwch yn dda: *

Dylech chi ateb y canlynol ar sail eich sgiliau o ran y **gwaith**, yn hytrach nag yn y cartref neu'n gymdeithasol.

2. Dwedwch wrthym ni lefel eich sgil yn y Gymraeg am wrando: *

Dim sgiliau

Yn gallu deall ymholiadau sylfaenol yn Gymraeg - 'Ble mae...?'; 'Ga i siarad â...?'

Yn gallu deall sgwrs gymdeithasol sylfaenol yn Gymraeg

Yn gallu dilyn sgysiau arferol sy'n ymwneud â'r gwaith rhwng siaradwyr Cymraeg rhugl

Yn gallu dilyn y rhan fwyaf o sgysiau sy'n ymwneud â'r gwaith gan gynnwys trafodaethau grŵp

Yn gallu deall pob sgwrs sy'n ymwneud â'r gwaith

3. Dwedwch wrthym ni lefel eich sgil yn y Gymraeg am ddarllen: *

Dim sgiliau

Yn gallu darllen geiriau ac ymadroddion sylfaenol e.e. arwyddion neu nodiadau byr a syml

Yn gallu darllen deunydd syml sy'n ymwneud â'r gwaith (yn araf)

Yn gallu darllen deunydd arferol gyda geiriadur

Yn gallu darllen y rhan fwyaf o'r deunydd yn eich maes eich hun

Yn gallu deall yr holl ddeunydd sy'n ymwneud â'r gwaith

4. Dwedwch wrthym ni lefel eich sgil yn y Gymraeg am siarad: *

Dim sgiliau

Yn gallu sgwrsio'n gyffredinol (cyfarchion, enwau, dywediadau, ac enwau lleoedd)

Yn gallu ateb ymholiadau syml sy'n ymwneud â'r gwaith

Yn gallu cynnal sgwrs â rhywun arall, gyda pheth petruster, am faterion gwaith arferol

Yn gallu siarad yr iaith yn y rhan fwyaf o sefyllfaoedd gyda rhai geiriau Saesneg

Rhugl – yn gallu cynnal sgwrs ac ateb cwestiynau, am gyfnod estynedig pan fo angen

5. Dwedwch wrthym ni lefel eich sgil yn y Gymraeg am ysgrifennu: *

Dim sgiliau

Yn gallu ysgrifennu negeseuon sylfaenol –'Diolch am y llythyr. Dyma gopi o'r map.'

Yn gallu ateb gohebiaeth syml gyda chymorth

Yn gallu drafftio testun arferol, gyda chymorth golygyddol

Yn gallu paratoi'r rhan fwyaf o'r deunydd ysgrifenedig sy'n gysylltiedig â'r maes, gyda pheth cymorth gwirio

Medrus – ym medru cwblhau gwaith ysgrifennu cymhleth heb yr angen i wirio

6. Gan feddwl am sut y gallech ddefnyddio'r Gymraeg mwy yn y gwaith, byddai gennych ddiddordeb yn y cyfle i wneud unrhyw un o'r canlynol:

Dysgu Cymraeg (siarad/ysgrifennu/darllen)

Datblygu sgiliau Cymraeg sy'n gysylltiedig yn benodol â'r gwaith (e.e. cwrdd a chyfarch neu iaith sy'n benodol i faes gwaith arall)

Gwella eich Cymraeg llafar

Dim

Arall, nodwch os gwelwch yn dda:

7. Os oes unrhyw beth arall yr hoffech chi ei ddweud wrthym am sut y gwnewch, neu sut yr hoffech chi fod yn gallu defnyddio'r Gymraeg yn y gwaith, rhowch wybod i ni:

Mynegi dewis o ran yr iaith Gymraeg

- 8. Dwedwch wrthym ni ym mha iaith hoffech chi dderbyn unrhyw ohebiaeth bapur sy'n cael ei chyfeirio'n uniongyrchol atoch chi mewn perthynas â'ch cyflogaeth: ***

Cymraeg
Saesneg

- 9. Mae holl bolisiau Data Cymru ar gael yn y Gymraeg, ond rhowch wybod i ni a oes unrhyw ddogfennau neu ffurflenni eraill yr hoffech iddynt nhw fod ar gael yn y Gymraeg.**

Diolch am gwblhau'r arolwg hwn. Bydd yr wybodaeth rydych wedi ei rhoi yn ein helpu i ddatblygu dulliau o ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle yn y dyfodol.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau neu ymholiadau am yr arolwg hwn, cysylltwch â Jodie Phillips ar 029 2090 9500 neu e-bostiwch Jodie.phillips@data.cymru.